

Dvanácti osobnostem jsme předali Cenu Václava Bendy

30.1.2026 - Petra Jungwirthová | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

V prostorách Senátu Parlamentu České republiky se ve čtvrtek 29. ledna uskutečnil slavnostní ceremoniál u příležitosti udílení 17. ročníku Cen Václava Bendy, které každoročně uděluje Ústav pro studium totalitních režimů osobnostem, jež se významně zasloužily o odpor proti totalitním režimům a obranu lidské svobody, svědomí a demokracie.

Slavnostní večer se konal pod záštitou místopředsedy Senátu Jiřího Oberfalzera, kterému **Ústav pro studium totalitních režimů** poděkoval za možnost uspořádat ceremoniál v reprezentativních prostorách horní komory Parlamentu. Přítomni byli ústavní činitelé, členové vlády, poslanci a senátoři, zástupci diplomatického sboru, církví, Rady ÚSTR i široká odborná a kulturní veřejnost. Zvláštní pozornost byla věnována paní Kamile Bendové, vdově po Václavu Bendovi, jehož jméno cena nese. Slavnostním večerem již počtvrté provázel moderátor Marek Eben.

Ředitel **Ústavu pro studium totalitních režimů Ladislav Kudrna** ve svém vystoupení připomněl aktuální společenské výzvy spojené s ochranou historické paměti. Varoval před nebezpečím falšování dějin, relativizací zločinů totalitních režimů i narůstajícím antisemitismem, který podle jeho slov proniká i do akademického prostředí. Zdůraznil, že revizionismus se dnes netýká pouze období komunistické diktatury, ale stále častěji i událostí druhé světové války.

Ředitel ÚSTR se zároveň vymezil vůči snahám interpretovat období normalizace jako relativně konsenzuální a sociálně úspěšný projekt. Připomněl odkaz Jana Palacha jako morální výzvu vůči nastupující totalitní moci a zdůraznil, že žádný totalitní režim nevede k osvobození člověka, ale k jeho zotročení.

Ve svém projevu rovněž bilancoval úspěšnou činnost **Ústavu pro studium totalitních režimů** v uplynulém roce, za níž vyjádřil velké poděkování všem zaměstnancům a vyzdvihl jeho návrat k základnímu poslání danému zákonem. Ústav podle něj dnes patří mezi respektované domácí i mezinárodní instituce, což dokládá mimo jiné členství v *Evropské síti paměti a solidarity*, kde ÚSTR zastupuje Českou republiku. Připomněl také nové zákonné agendy, na nichž se **Ústav pro studium totalitních režimů** podílel – například snižování důchodů bývalým komunistickým prominentům, odškodňování obětí akce *Asanace* či politického ochranného dohledu, ocenění účastníků třetího odboje nebo novelizaci trestního zákoníku, která postavila propagaci komunistické ideologie na roveň nacismu. Zvláštní důraz byl kladen na význam *Archivu bezpečnostních složek* jako nedílné součásti **Ústavu pro studium totalitních režimů** a na jeho otevřenost veřejnosti. Digitalizace více než 11 milionů archivních dokumentů podle ředitele představuje zásadní krok k demokratizaci poznání moderních dějin.

Ladislav Kudrna rovněž představil hlavní plány na nadcházející rok – mimo jiné vydání *Dějin Státní bezpečnosti*, pořádání mezinárodní konference o zpravodajských službách v období komunismu, otevření *Knihovny Jána Langoše* v novém sídle **Ústavu pro studium totalitních režimů** v Paláci Archa či zahájení prací na stálé expozici věnované období nacismu a komunismu. Připomněl také pokračující práci *Komise pro Dábský hřbitov* a morální závazek důstojně pohřbít oběti obou totalitních režimů.

Letošní udílení *Cen Václava Bendy* bylo koncipováno s důrazem na ocenění osobností, do jejichž

životů tragicky zasáhly oba totalitní systémy – nacistický i komunistický. Ředitel **Ústavu pro studium totalitních režimů** při této příležitosti uctil památku dr. **Jiřího Lišky**, spolutvůrce ÚSTR a dlouholeté morální autority instituce, který se udílení cen již nedožil. Závěrem poděkoval všem oceněným za jejich odvahu a vytrvalost v boji za svobodu a demokracii a připomněl, že právě jejich životní postoje a činy umožnily, aby Česká republika dnes byla parlamentní demokracií.

AUTOR: **PETRA JUNGWIRTHOVÁ**

FOTO: **ÚSTR / JINDŘICH MYNAŘÍK**

<https://www.ustrcr.cz/dvanacti-osobnostem-jsme-predali-cenu-vaclava-bendy>